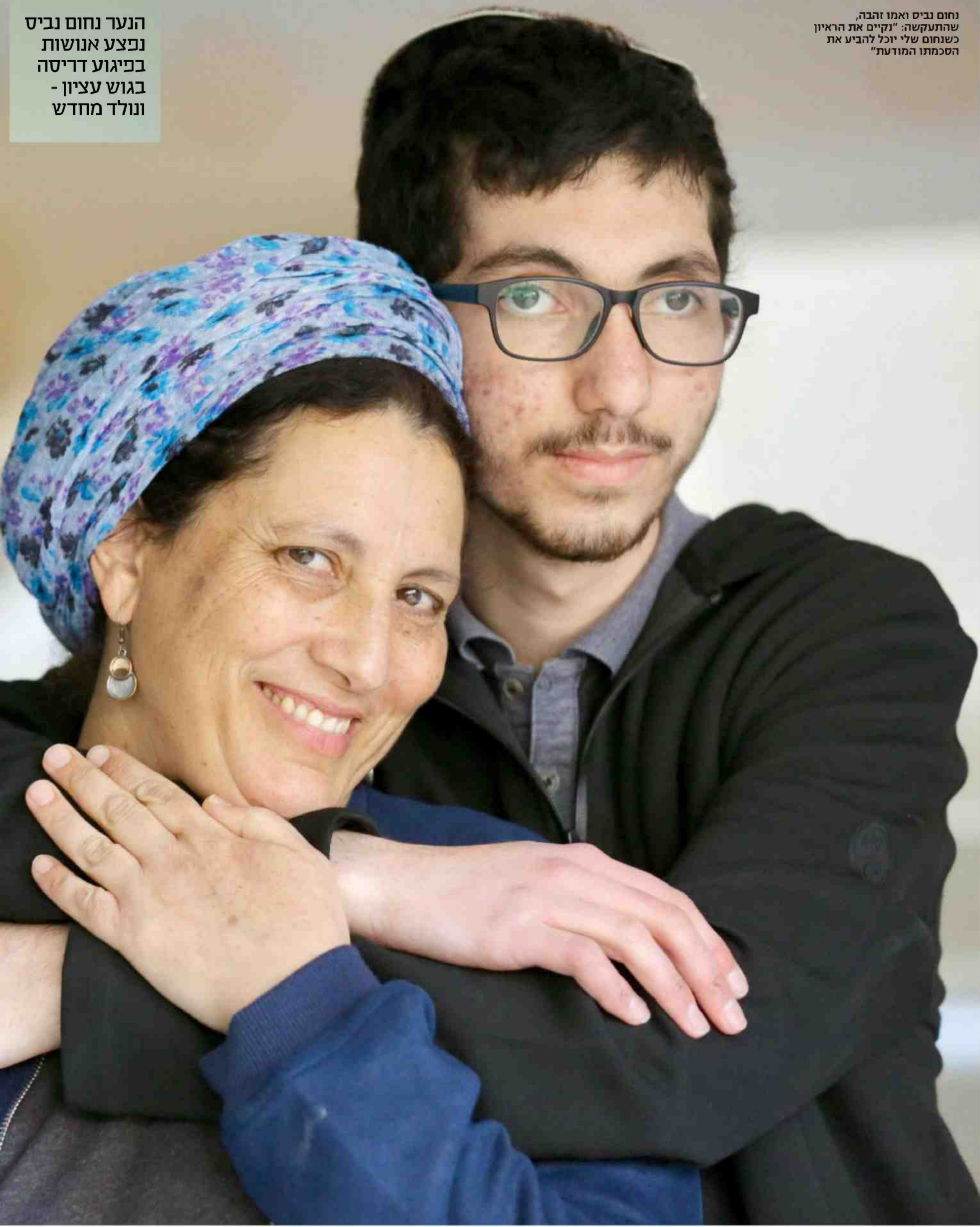

25.9x32.73	1/5	עמוד 22	ישראל היום! - שישיבת	16/04/2021	76935186-5
בית חולים לוינסטיין - 2119					

הנער נחום נביס
נפצע אנושות
בפיגוע דריסה
בגוש עציון -
ונולד מחדש

נחום נביס ואמו זהבה,
שהתעקשה: "נקיים את הראיון
כשנחום שלי יוכל להביע את
הסכמתו המודעת"

25.86x32.68	2/5	23	עמוד	ישראל היום! - שישיבת	16/04/2021	76935185-4
בית חולים לוינשטיין - 2119						

ב־16 באוגוסט 2019, כשהיה רק בן 17 וחצי, נעצרו חייו של נחום נביס • מחבל דהר עם מכוניתו לעבר נחום ואחותו נעם, שצעדו אל תחנת אוטובוס בכניסה ליישוב אלעזר, וכצע אותו אנושות • ארבעה חודשים הוא היטלטל בין חיים ומוות, ובסיומם נשלח לשיקום ארוך בבית לוינשטיין: שם למד מחדש איך ללכת, לכתוב ולקרוא • "לא אשכח את הפעם הראשונה שנחום הרים את היד כדי לסדר את הכיפה על ראשו", אומרת אמו זהבה, שלא זזה ממיטתו, "עבור רוב האנשים זאת תנועה שגרתית, אבל אצלו כל דבר כזה היה פריצת דרך"

22 צעד ראשון

"חשוב לי שאנשים במצבי יידעו שיש בשביל מה להילחם". נחום נביס, שנפצע אנושות בפיגוע, מתחיל מהתחלה וחולם להתגייס / מיכל יעקב יצחקי

ההנכנס של נחום

מיכל יעקב יצחקי

צילומים: אורן כהן

נעם נפצעה באורה כינוני והיתה מאושפזת שבועיים. נחום היט לטל בין חיים ומוות כמשך ארבעה חודשים, שבהם היה מונשם. הרופאים לא ידעו לומר מה מידת הנוק המוחי שנגרם לו, ואם יוכל אי פעם לחזור לתפקוד מלא ולחיות חיים עצמאיים.

אבל נחום נלחם. בתום ארבעה חודשי אשפוז הוא נגמל מצינור ההנשמה ונשלח לשיקום בבית לוינשטיין, בלי שיוכל ללכת או לדבר. כמו תינוק בן יומו, הוא נאלץ ללמוד מחדש איך להניע את גופו, להגות מילים, לקרוא ולכתוב. הוא אפילו היה צריך ללמוד להבין מחדש מה משמעות המילים שקרא.

"אני לא יכולה אפילו להסביר את התהליך שנחום עבר", אומרת האם זהבה כרמעות. "בהתחלה נלחמנו רק על תזונה קטנה של אצבע, ואחר כך על כל היה. לא אשכח את הפעם הראשונה שנחום הרים את היד כדי לסדר את הכיפה על ראשו. זאת תנועה כל כך שגרתית, שרוב האנשים אפילו לא מקדישים לה מחשבה.

מוצאי חג ראשון של פסח, בבית ההארכה מרכז ציפורי ביער ירושלים. הגברים של משפחת נביס יצאו לתפילת ערבית. הנשים והילדים עמלים על ניפוח בלונים לקראת מסיבת ההפתעה לכבוד יום הולדתו ה־19 של נחום. האח הצעיר, חי (14), הכין כתר מבריסטול ירקרק עם הכיתוב "מזל טוב, אחי" והמספר 19. בתום התפילה, כשנחום חוזר עם אביו ודודו, מפתיעים אותו הנוכחים בשירת "היום יום הולדת" מרגשת.

לנחום נביס ולהוריו, יום ההולדת הזה ממש לא מובן מאליו. לפני שנה וחצי, כשהיה בן 17 וחצי, הוא נפצע בראשו באורח אנוש בפיגוע דריסה בגוש עציון. המחבל דהר עם מכוניתו לעבר נחום ואחותו נעם, שהיתה אז בת 20 בשירות לאומי, בעת שצעדו אל תחנת האוטובוס בכניסה ליישוב אלעזר שבו התגוררו.

25.77x31.43	3/5	24	עמוד	ישראל היום - שישיבת	16/04/2021	76935187-6
בית חולים לוינסטין - 2119						

הנס של נחום

זהבה: "הסבירו לנו ש-12 השעות הראשונות אחרי הניתוח הן קריטיות. בשלב הזה, כל מה שעניין אותי זה אם נחום יחיה או ימות. כל מה שקיוויתי זה שיהיה לי גוף חם לחבק. לא ידעתי איזה נחום אקבל אם יתעורר, ומה זה אומר"

אבל אצלו כל דבר כזה היה פריצת דרך, ונתן הרבה כוח להמשיך".

אנחנו נפגשים בדריה הזמנית של בני המי שפחה ברעננה. הם עברו לכאן לפני שנה ושלושה חודשים, ביום שבו נכנס נחום לבית לוינסטין. בשנה הראשונה הוא היה בא הביתה רק בסופי שבוע, אבל אחר כך עבר לשיקום יום.

הוא פותח את הדלת בחיך מבוש. בחור צנום, שצעריו קטנים אך בטוחים. עינו השמאלית אדומה מאוד בעקבות ניתוח שעבר לאחרונה כדי להשיב לו את הראייה, שאבדה לגמרי בעקבות הפגיעה. חלק מהגולגולת, בצד שמאל של ראשו, הוסרה. "בעקבות הפגיעה היה דימום קשה במוח, והרופא החליט להוציא את החלק הזה של הגולגולת כדי להקל את הלחץ", מסבירה זהבה. "אבל כבר השתילו לו בחזרה את החלק החסר".

נעם, שמצטרפת לשיחה, נועלת על רגלה סד מתכת מייצב, ועדיין נמצאת בשיקום. לפני חודשים עברה עוד ניתוח בברך, לשחזור הרצועה הצולבת שנקרעה ולתפירה של המיניסקוס. "מגיל שלוש אני רוקדת בלט קלאסי וחולמת לעסוק בריקוד באופן מקצועי", היא אומרת, "הפגיעה חיסלה לי את החלום להיות רקדנית".

אני מלווה אותם מאז הפגיעה. זהבה סירבה להת-

זירת הפגיעה, אוגוסט 2019. מעוצמת המכה רכבו של המחבל התהפך

ראיין בלי בנה, אמרה שוב ושוב "נקיים את הראיין כשנחום שלי יוכל להביע את הסכמתו המודעת". נחום מחיך. "אני מסכים להתראיין, אבל אני לא מבין מה כל כך מיוחד בסיפור שלי".

שנשארת בחיים נגד כל הסיכויים, וגם הצלחת להשתקם.

"אני מודה לקב"ה שעזר לי להתקדם, ולהורים הנפלאים שלי. חוץ מזה, בית לוינסטין הוא מקום נפלא לשיקום, וכנראה שהם עשו איתי עבודה טובה. חשוב לי שאנשים במצבי לא יוותרו לעולם ויידעו שיש בשביל מה להילחם. וחשוב לי גם להודות לכל מי שטיפל בי".

זהבה מתבוננת בבנה בעיניים נוצצות. היא שולפת את הטלפון הנייד ומראה לי סרטונים מהתהליך השיקומי שעבר נחום. "פה הוא הזיז בפעם הראשונה את האצבע, הצלחת לראות?". אני מתקשה להבחין, וזהבה מתעקשת: "יש פה תנועה קטנה בוודאות".

"ופה נחום עושה את הצעד הראשון שלו. ופה הוא מצליח לדבר עם קול, ולא רק בלחשיה".

היא מדברת, והדמעות מציפות את עיניה. נחום מבקש להפסיק לצפות. "אני לא אוהב לראות את הסרטונים", הוא אומר, "הם בעיקר מזכירים לי את

השיר של גלי עטרי 'דרך ארוכה'. אני מבין שיש לי עוד דרך ארוכה, ואני צריך להמשיך לעבוד קשה. לפעמים אני נשבר, אבל בסוף עושה מה שאומרים לי".

אתה בועץ?
"אני כועס על המחבל, שלקח לי את החיים שהיו לי, ואני שמח שהוא כבר לא בעולם שלנו. הייתי שמח יותר אם בסביבה הקרובה שלו ימחו על הפגיעים האלה, שהורסים לאנשים את החיים. אם המי חבלים יידעו שבני המשפחה שלהם ינודו או יסבלו אחרי פגיעה, אולי הם לא ימהרו לבצע אותו. עם זאת, הפגיעה גורמת לי להסתכל על החיים כעל משהו שאינו מובן מאליו".

נחום נולד במארס 2002

הקהילתי-ידתי אלעזר שבגוש עציון, וקרובי על שם סבו מצד אביו. אמו זהבה (52) היא רופאת שיניים במקצועה, שעשתה הסבה לעבודה סוציאלית לפני שש שנים. היום היא עובדת במקלט לנשים מוכות של בת מלך. גם אביו נפתלי הוא רופא שיניים.

מלכר נחום נועם יש להם עוד ארבעה ילדים: שיר (27), שלומדת עיצוב גרפי, נשואה ואם לתינוקת; ראם (24), שנמצא בשליחות בקנדה מטעם ארגון "תורה מציון", הפועל להירוק הקשר עם יהודי התפוצות; חי (14), ודב (12).

נחום למד בישיבה התיכונית חורב שבירוש"לים, במסלול לבגרות מלאה עם חמש יחידות ליימוד בביוולוגיה, כימיה, אנגלית ומתמטיקה. בילדותו השתתף בחוג הישרדות ולמד לנגן בנבל.

איך ילד צעיר מגיע לנגן בכלי כל כך מיוחד כמו נבל?

"כשהייתי בכיתה ג', הלכתי עם ההורים להופעה בבית התפוצות בתל אביב, ובקונצרט היתה נגנית נבל. הכלי העצום הזה הרשים אותי, והרגשתי משיכה אליו. בהתחלה למדתי לנגן בו רק משמיעה, וכשהייתי בכיתה ז', אבא לקח אותי ללמוד אצל גתית בועזוסון, שמלמדת אותי עד היום".

לפני שנתיים וחצי, קנה מכספי בר המצווה שלו עז מילד אחר ביישוב. "העז זה סיפור מצחיק", הוא מחיך באושר. "קראתי פעם שאחרי קום המדינה רצו שאנשים יגדלו את האוכל שהם צורכים. קראו לזה 'המדריך למשק עז'. הרעיון הדליק אותי, אבל בהתחלה אמא לא הרשתה לי".

זהבה: "הוא לא הפסיק לנגן לי שהוא רוצה לגדל עז. ולנו לא היה אפילו כלב, אז מה אני צריכה עז? בתור אמא הספיקו לי הילדים, ולא שלא היו ניסיונות בעבה. כשהיה לנו תוכי, הילדים פתחו את הכלוב והוא ברת. הרגים מתו מהר מאוד, והארנבת נהרגה על ידי ארנבים אחרים".

"בסוף נשברתי. בסוכות של שנת 2018 נחום הביא לנו את העז. נעם נתנה לה את השם תמי".

נחום: "עד הפגיעה הייתי קם כל בוקר לפני 6, מא"כיל אותה באספסת, ומשם רץ להסעה של הישיבה. אחר הצהריים ההורים היו מוציאים אותה למרעה שליד הבית, ובערב הייתי מחזיר אותה לדייר הקטן שלה בחורשה. אחרי הפגיעה ההורים העבירו אותה לסדנת שילוב לצעירים עם צרכים מיוחדים ביישוב גבעות, שם מגדלים אותה. עכשיו, כשאני כבר הולך ומתפקד, אני נוסע מדי פעם לבקר אותה. לא מזמן היא המליטה גדיה, קראנו לה תמי 4".

הפגיעה התרחש ביום שישי, 16 באוגוסט 2019

שבועיים לפני תחילת כיתה י"ב. בתחילת אותו שבוע נסעו בני המשפחה לנופש של שבוע בקיבוץ הרתי בית רימון שבגליל התחתון. נחום חזר הביתה אחרי ארבעה ימים, לטובת מיונים לקורס טיס, ותכנן לחזור לנופש ביום שישי, ביחד עם נעם, שעשתה אז שירות לאומי.

"במקור בכלל לא רציתי להיות טייס, התכוונתי ללכת עם החבר'ה שלי לשיבת הסדר ולהתגייס

איתם", הוא אומר. "אבל ברגע שקיבלתי את הזימור נים, רציתי להוכיח לכולם שאני מסוגל. כשהגעתי למיונים, הבנתי שאני לא צריך להוכיח כלום לאף אחד, והכשלת את עצמי".

ביום שישי בבוקר ארוז נחום ונעם תיקים והתיכוננו לנסוע באוטובוס לירושלים, ומשם להמשיך לבית רימון. לנחום אין זיכרון מהיום הזה, וזהבה ונעם משלימות עבורו את הפרטים.

"פספסנו בדקה את האוטובוס שעובר בתוך היישוב", משחזרת נעם, "ואני האצתי בנחום, כדי שנספיק לתפוס אותו ביציאה מהיישוב. הלכנו מהר לכיוון הכניסה ליישוב, קצת יותר מ-100 מטר מהבית שלנו, ושם חצינו את הכביש לעבר התחנה. מאותו רגע אני לא זוכרת כלום. אני רק זוכרת שהתעוררתי בשיחים".

המחבל הגיע לצומת הכניסה לאלעזר במכונית גנובה סמוך לשעה 13:45 ודרס את נעם ונחום, שהיכו על המדרכה לכיוון תחנת האוטובוס. נחום, שהלך מאחורי אחותו, ספג ראשון את עוצמת המכה, הועף למרחק קצר ונחת על תעלת בטון לצד המדרכה. נעם נחתה על השיחים שלצד הכביש, וכך נמנעה פגיעה חמורה יותר.

מעוצמת המכה התהפך רכבו של המחבל ג', שוטר סמוי ממרחב חברון, שנסע מאחוריו, הבין מייד שמדובר בר פגיעה, ואף ראה את המחבל כשהוא מנסה לברוח מהחלון. הוא ירה בו והרג אותו במקום.

נעם: "התעוררתי כשאני על הגב, והיו לי בעיקר הבזקים שלא מתחברים לי לכולם. כאילו מתוך חלום. לא הבנתי בכלל מה קורה. אנשים התחילו לבוא אלי ולשאל שאלות, ואני עניתי להם אבל לא יצאו לי המילים הנכונות מהפה. סיפרו לי שכל רגע איבדתי את ההכרה. לא זכרתי שנחום היה איתי, ולכן בהתחלה לא זיהו אותו. גם לא זכרתי את מספר הטלפון של ההורים".

נעם הובהלה לבית החולים שערי צדק עם שברים בקרסול, שבר בחוליה בגב, עצם שוקה שהתרסקה ורצועות ברך קרועות. נחום הועבר להרסה עין כרם כשהוא נושם נשימות שטחיות בלבד, עם חשש לנוק מוחי. תוך כדי נסיעה איבד את הדופק, והפרמדיקים נאלצו לבצע בו החייאה.

ד"ר סמואל מוסקוויס, נוירוכירורג, הוא שקיבל אותו, ולמעשה הציל את חייו. "נחום הגיע במצב קשה מאוד, עם אישונים רחבים ללא תזוזה", הוא מספר. "מצב כזה אומר שכנראה אין תפקוד של המוח. הנטייה במצבים כאלה היא לא להכניס בכלל לחדר ניתוח, כי הסיכוי לשרוד קטן מאוד, והתערבות כירורגית מגדילה מאוד את הסיכון להישאר במצב של צמח".

למה בכל זאת החלטת לנתח אותו?

"כי ידעתי שיש לי את הטכנולוגיה ואת הצוותים, שיעברו איתי מסביב לשעון. יכול להיות שרופא אחר לא היה מכניס אותו, ובוזו היה מסתיים הסיפור שלו. אני חושב שמה שהיטה את הכף לטובתו של נחום הוא הגיל הצעיר שלו. הרגשתי שאפילו אם יש סיכוי מאוד קטן, צריך לנסות להציל אותו, ואחר כך המוח שלו ינסה להתאושש מהטראומה שחוה".

בשעה שהרופאים נאבקים על חייו של נחום, היו הוריו ובני המשפחה בטויל ליד בית רימון.

לאחר קניות לשבת, הם נסעו לטבול במעיין סמוך בדיוק כשהחג את רכבם בכניסה, קיבלה זהבה שיחת טלפון מחברה שמתנדבת בצוות החירום של היישוב. "היא ראתה שמעלים את נעם באלונקה לאמבולנס, והתקשרה להגיד לי שהיא ליד הבית שלנו ושפתח לה. אמרתי לה שאני בצפון בחופשה, ואז היא התחילה לגמגם. שאלתי מה קרה, לא עברה בראשי המחשבה שקרה משהו לילדים שלי".

"בסוף היא אמרה לי שהיה פגיעה דריסה, שנעם נפצעה קל, ושהיא באה לקרוא לי כדי שאסע איתה באמבולנס. אמרתי לעצמי, אוקיי, היא נפצעה קל, אז

צילום: תרשים צחי

26.52x32.64	4/5	עמוד 25	ישראל היום! - שישיבת	16/04/2021	76935188-7
בית חולים לוינשטיין - 2119					

נחום עם אחותו נעם. "לא זכרתי שנחום היה איתי, ולכן בהתחלה לא זיהו אותנו"

זהבה: "בשבת שרתי לו את תפילת 'נשמת כל חי'. כשהגעתי לפסוקים 'המעורר ישנים והמקיץ נרדמים, מחיה מתים ורופא חולים, פוקח עיוורים וזוקף כפופים' - זיהיתי תזוזה קלה של יד שמאל שלו. רצתי החוצה וצעקתי: 'הוא זז, הוא זז!'"

נחום: "אני כועס על המחבל, שלקח לי את החיים שהיו לי, ואני שמח שהוא כבר לא בעולם שלנו. הייתי שמח יותר אם בסביבה שלו ימחו על הפיגועים האלה. אם המחבלים יידעו שבני המשפחה שלהם יסבלו אחרי פיגוע, אולי הם לא יבצעו אותנו"

בוה. רק רציתי לעבור את 12 השעות האלו. כשיצאתי משם, חיבקתי את חברה שלי שהגיעה לבית החולים ולחשתי לה: ה' הוא הטוב בעיניו יעשה".
 מתי ראיתם את נחום לראשונה אחרי הניתוח? "כשהעבירו אותו לטיפול נמרץ. האחות, קלאודיה, שאלה אותי לפני שנכנסתי מתי ראיתי אותו בפעם האחרונה. אמרתי לה שביום רביעי. היינו במסעדה בצפת, נתתי לו נשיקה במצח, וביקשתי שיהיה בקשר ויעדכן איך היה לו במבדקים לטיס.
 "כדי שלא אקבל שוק, הראו לי אותו בהתחלה רק מפתח הדלת. בעיניים שלי אני מקלפת את התחבובות שלו, מורידה את צינור ההנשמה, ורואה רק אותו. הוא קצת אדום בפנים, ואני אומרת לאחות, 'השפתיים שלו קצת אדומות, אבל הוא נראה מצוין'.
 "ואז התפרקתי, וועקתי ממעמקי ליבי: 'אילו אנשים רעים יש בעולם'. האחות חיבקה אותי, וכשנרגעתי, נכנסתי אליו. מייד התחלתי לנשק אותו. הוא היה חם, וזה הרגיע אותי, שהנשיקה היא במסעדה לא היתה נשיקת פרידה".

נחום שרד את 12 השעות הראשונות, וגם את הי"ממה שאחריה, ואת זו שאחריה. אט-אט הלכה והתחזקה אצל זהבה ונפתלי האמונה שהוא ישרוד את הפיגוע. הם השתכנו במלונות שבבית החולים, וחי לקו את זמנם בין נחום לנעם, שאושפזה במחלקה האורתופדית.

במשך ארבעה ימים היה נחום מורדם ומונשם, והוריו דיברו אליו והשמיעו לו מוזיקה. "השמעתי לו כל הזמן מוזיקה קלאסית", אומרת זהבה. "כשהאחות אמרה לי שהוא צריך קצת שקט, התייעצתי עם ד"ר מוסקווייסי. הוא הסתכל עלי ואמר: 'את אמא שלו. אם את רוצה להגיד לו משהו, תגיד'. וזה מה שעשיתי".
 בתום ארבעה ימים החלו הרופאים לגמול את נחום מההרדמה וחיכו לרגע שיתעורר. זה לקח לו חמישה ימים נוספים.

"בשבת ישבתי בחדר שלו ושרתי לו את תפילת 'נשמת כל חי'. כשהגעתי לפסוקים 'המעורר ישנים והמקיץ נרדמים, מחיה מתים ורופא חולים, פוקח עיוורים וזוקף כפופים' - זיהיתי תזוזה קלה של יד שמאל שלו.

"הייתי בשוק, ידעתי שאני לא מדמיינת. רצתי החוצה וצעקתי: 'הוא זז, הוא זז'. כשחזרתי לחדר, צעקתי

שלי ואחי הקטן החליטו שהם מתקבלים עם הילדים מבית רימון, ובאים גם הם לירושלים.
 "באזור לטרון פתחנו את הרדיו ברכב. שמענו רופא מהרסה מעדכן שהגיע מהפיגוע סובל מפגיעה רבי-מערכתית. זה השלב שבו הפסקתי לנשום. אחי התקשר והודיע שנחום נמצא בניתוח ראש, ושנלך קודם לנעם".

בבית?
 "לא, אני חושבת שעדיין הרחקתי. פשוט אמרתי לנפתלי שכדאי שנגיד תהילים. כשהגענו לירושלים, נעם התקשרה ואמרה שהיא בסדר, למרות שקצת כואב לה. נרגעתי קצת. נפתלי, שכל הדרך ניסה לנהוג בזהירות, החנה את הרכב ליד בית החולים ונתקע בעמוד".

נעם: "אמא באה למחלקה ומייד חיבקה אותי. ראיתי שהיא נרגעה כשראתה שאני בסדר. הרגשתי שהיא לא מספרת לי הכל, אבל לא שאלתי. הייתי בעצמי עם כאבים, והם מיהרו לנחום. רגע לפני שנכנסה השבת, הע-בירו אותי להרסה עין כרם, כדי שכל המשפחה תהיה באותו בית חולים".

מחייטתה של נעם

ההורים להרסה עין כרם. "ושם", אומרת זהבה, "המציאות טפחה על פניי. כשנחום יצא מהניתוח נכנסנו לד"ר מוסקווייסי, שעדכן אותנו על מצבו. אני זוכרת שלא הצלחתי לקרוא את הבעת הפנים שלו. הוא היה רציני

ועדין, וסיפר שנחום הגיע עם פגיעת ראש קשה, עם דימומים בשני צידי הראש, ושהדימום בצד שמאל גדול. סיפר שנאלץ להסיר חלק מהגולגולת, ושהוא מקווה שהדימום בצד ימין ייספג בלי התערבות כ"י רורגית נוספת.

"הוא הסביר לנו ש-12 השעות הראשונות הן קרייטיות, ושלא כל אחד יוצא חי מהניתוח. אמר שהוא לא יכול להבטיח כלום.
 "בשלב הזה, כל מה שעניין אותי זה אם נחום יחיה או ימות. כל מה שקיוותי זה שיהיה לי גוף חם לחבק. לא ידעתי איזה נחום אקבל אם יתעורר, ומה זה אומר ידעתי שלחיים יש מנעד רחב, אבל לא התעסקתי

הכל בסדר. בשנת 2004 נפצעתי קל בפיגוע בקו 14 א' בירושלים, היו לי רסיסים ברגל ונפגעה לי הש-מיעה. חשבתי שזה מה שקרה לנעם. כששאלתי על נחום, ואמרתי לה שהם היו ביחד, היא שוב התחילה לגמגם. אמרה שתברר ותחזור אלי.

"בניתי לעצמי בראש תסריט שבו נחום ישב בתוך התחנה, ונעם עמדה ונפצעה קל. תיארתי לעצמי שהוא מלווה אותה באמבולנס לבית החולים. לא קלטתי לאיזה סרט אני נכנסת.

"לא רציתי להלחיץ את הילדים, אז סיפרתי בשקט לנפתלי, לאמא שלי ולאחא, שהיו איתנו. אמרתי להם שנעם נפצעה קל בפיגוע דריסה.

"נבת אחת התחלנו לקבל מבול של טלפונים. אני שים ניסו לברר מה אהנו כבר יודעים. ראש צוות החירום היישובי התקשר, וגם הרב של היישוב. כשא-מרתי להם שנחום היה עם נעם, הם כבר הבינו שה-פיגוע אנוש זה הוא, אבל לא סיפרו לי. רק אמרו שינסו לברר ויחזרו אלי. גם בשלב הזה לא נפל לי האסימון, לא חשדתי בכלום.

"אחרי כמה דקות שוב התקשר הרב של היישוב ואמר שיש לנו מספיק זמן להגיע לירושלים עד כניסת השבת. ברוב תמימותי אמרתי לו שנעם נפ-צעה קל, וששירי, הבת הגדולה, שחז-רה באותו שבוע מהודו ולא הצטרפה אלינו, נסעה אליה. אבל הוא התעקש שנצא מייד לדרך.

"בזמן שהתארגנו לצאת, אמא שלי קראה באינטרנט שבפיגוע יש גם פצוע אנוש כבן 20. גם בשלב הזה הרחקתי את כל המחשבות, ואפילו ניסיתי להרגיע אותה. אהנו יצאנו לכיוון ירושלים, והיא נשארה עם הילדים הקטנים.

"במשך שעותיים וחצי שהיינו בדרך, הטלפון לא הפסיק לצלצל. ראש צוות החירום התקשר שוב ועדכן שנחום פצוע בינוני ומאושפז בעין כרם. זה השלב שבו התחלנו לדאוג, כי ידעתי שפצוע בינוני זה איבוד של אחד מאיברי הגוף. אבל היינו עסוקים בניהול האירוע. "ביקשתי מנועה, גיסתי, שהיא רופאה בשערי צדק, שתלך להיות עם נעם. מאחי הגדול עקיבא ביקשתי שילך להיות עם נחום בעין כרם. בשלב הזה אמא

ד"ר שרון שקלאי

צילום: אורן זית

26.23x32.6	5/5	עמוד 27	ישראל היום! - שיבת	16/04/2021	76935189-8
בית חולים לוינשטיין - 2119					

צילומים מהאלבום הפרטי

נעם עם אמה זהבה, אחרי הפיגוע. "הרגשתי שאמא לא מספרת לי הכל, אבל לא שאלתי"

"בהתחלה למדתי לנגן רק משמיעה". נחום והנבל

זהבה: "נחום לא היה מורדם, אך לא הצליח לנשום לבדו. אני תקשורתית איתו רק במצמוצי עיניים. מהר מאוד הבנתי שהוא מבין אותי. הייתי אומרת לו: 'אם חם לך, תעצום עיניים', והוא היה עוצם. שוב התחלנו את כל עבודת הנמלים מאפס"

עשרה ג'לים ביום, כדי שיראו שהוא מסוגל לאכול ועולה במשקל. כל יום שעבר, רשמנו עוד ניצחון קטן. "מיום הפיגוע, כשנחום עוד שכב בטיפול נמרץ, המורה שלו לנבל, גתית, היתה באה לנגן לו. בתקופת השיקום בבית לוינשטיין, בגלל מגבלות הקורונה, היא היתה מעבירה לו שיעורים בזום, והוא היה מנגן על נבל קטן. לפני שבועיים הגשמו לו חלום, ובעזרת סיוע של הסוכנות היהודית רכשנו עבורו את הנבל שהוא כל כך רצה. "גם החברים מהישיבה לא עזבו אותו לרגע. כשלא היה אפשר לבוא לבקו, הם שלחו לו בכל יום סרטון מחבר אחר. "באוגוסט שעבר, יום השנה לפיגוע, לקחנו אותו לסוף שבוע בצמר בצפון, ושם ערכנו סעודת הודיה, שהיתה מאוד מרגשת. חלק מהמשתתפים היו נוכח חים בזום".

הננס של נחום

"ד"ר שרון שקלאי: בכל יום שאני רואה את המשפחה האצילית הזאת, אני נפעמת. בכל יום שאני רואה את זהבה עובדת עם נחום, אני מקווה שאם אהיה פעם במצבה, יהיו לי הכוחות להתמודד כמוה. היא ונחום הם מודל להתמודדות"

לפני חודשיים עשה נחום עוד קפיצת מדרגה, כששחרר מבית לוינשטיין לאשפוז יום. הוא עדיין זקוק מדי פעם לעזרה בהתמצאות במרחב ולהשגחה בירידה במדרגות. אמו, שחולמת על חיים עצמאיים עבורו, מלמדת אותו מאפס איך לקפל כביסה, לטאטא את הבית, לקרוא מתכון ולאפות. "הוא מכין קרקרים מלוחים עם כל מיני סוגים של גרעינים ועוגיות שור קולד צ'יפס. הוא אפילו מקלף בשבילי ירקות למרק. "היום ידוע שהמוח יוצר חיבורים חדשים של העצבים, ואזורים אחרים במוח יודעים לקחת תפקיד של אזורים שנפגעו", היא אומרת. "הכי חשוב זה שכל הזמן יהיה מגע ויהיו גירויים מכל הסוגים, אז אני עושה כל מה שאפשר כדי לסייע למוח שלו להתגבר על הפגיעה שעברה. לא הייתי מצליחה לשדר את התקופה הזאת בלי נפתלי ובלי התמיכה של המשפחה, הקהילה, הצוות של הדסה עין כרם והצוות בבית לוינשטיין. הם הפכו למשפחה, שתי מיד תישאר איתנו".

בינתיים, סדר היום של נחום גדוש פעילויות. "אני הולך כל יום בתשע בבוקר לבית לוינשטיין, ולומד שם אנגלית, מתמטיקה וריפוי בעיסוק", הוא מספר. "אני מתאמן בחדר כושר ועושה טיפולי הידרותרפיה במים. שם אני הכי מרגיש כמו נחום של לפני הפיגוע. מה החלום הגדול שלך?"

"ללכת לישיבת הסדר ולהתגייס לצבא. אבל אם זה לא יקרה, הייתי רוצה להיות בעלים של חווה ולגדל בה גמלים ביחד עם תמי, העז שלי". ●

michali100@gmail.com

לנחום: 'תסתכל עלי', ופתאום הוא פקח עיניים, הזיז אותן לאט, כמו תינוק, ונרדם בחזרה. באותו לילה לא הצלחתי לישון מרוב התרגשות".

קצב ההתאוששות

פאים הגדירו אותו כנס רפואי. צינור ההנשמה הועבר מהפה לפתח בצוואר, ואחרי שבועיים הוא כבר התחיל לדבר. "אני לא אשכח את הרגע הזה בחיים", אומרת זהבה. "עד אותו בוקר, נחום היה רק מניע שפתיים ומנסה לדבר ללא קול. באותו בוקר פתאום יצא לו קול כשהוא פתח את הפה. מייד התחלתי להגיד 'מוזמר לתורה' מתהילים, והוא התחיל להשלים לי את הפסוקים. אחר כך אמרתי פרק אחר, 'כל הנשמה תהלל יה הללו יה', וכשהוא השלים לי גם פה את הפסוקים, זה היה הרגע שהבנתי שיש לי משהו לעבוד איתו. הוא לא יישאר רק גוף חם לחבק".

בתוך חודש, נחום כבר עשה צעדים ראשונים, בעזרת הליכון. "ידעתי שמחכה לו שיקום ארוך, ושאל 40 אחוזים מנפגעי הראש מתפתחים סיבוכים, אבל כמו תמיד, בחרתי להיות בצד האופטימי, שמאמין שהכל יהיה בסדר", אומרת זהבה.

לקראת סוף ספטמבר עבר נחום לשיקום בבית החולים הדסה הר הצופים. אבל שם דאו בבדיקת הסיטי שיש בעיה בספיגת הנוזלים במוח, ונוצר לחץ בגולגולת. "הוא חזר אלינו במצב של סכנת חיים", אומר ד"ר מוסקוויסי. "לא הצלחנו לייצב אותו וחי ששנו שייגרם עוד נזק למוח. לכן נאלצנו לנתח שוב". במשך חודשיים וחצי עבר נחום חמישה ניתוחים לייצוב ספיגת הנוזלים בראשו. הפגיעה במוח הע"מיקה, ונטלה ממנו עוד ועוד מיומנויות, שאותן הוא נאלץ ללמוד מחדש.

זהבה: "נחום לא היה מורדם, אבל לא הצליח לנשום לבדו. אני תקשורתית איתו רק במצמוצי עיניים. מהר מאוד הבנתי שהוא מבין אותי. הייתי אומרת לו: 'אם חם לך, תעצום עיניים', והוא היה עוצם. שוב התחלנו את כל עבודת הנמלים מאפס".

ברצמבה, ארבעה חודשים לאחר הפיגוע, הצליחו הרופאים לגמול את נחום מההנשמה המלאכותית, והוא הועבר לבית לוינשטיין ברעננה. זהבה החלה לחפש דירה סמוכה, וחברה טובה סגרה עבורה את פרטי חווה השכירות, בלי שאפילו תראה את הדירה. "כל מה שהיה חשוב לי זה שהמשפחה תישאר ביחד, ושהדירה תהיה מונגשת. לילדים הקטנים היה קצת קשה להיפרד מהחברים שלהם ולהיקלט בבתי ספר חדשים ברעננה, אבל ברגע שהסברנו להם שהאופציה השנייה היא לפצל את המשפחה, שהם יישארו שם ואני אגור ברעננה, הם הבינו וקיבלו את זה".

ד"ר שרון שקלאי, מנהלת מחלקת שיקום ילדים ונוער בבית לוינשטיין, מספרת כי נחום הגיע לשיקום בהכרה, אבל כשהוא סיעודי לגמרי, בכיסא גלגלים, עם חולשה בארבעת הגפיים, עיוורון בעין שמאל וקושי בכליעה.

עם ד"ר מוסקוויסי. חמישה ניתוחים בחודשיים וחצי

צילומים מהאלבום הפרטי